האם יש חלופות אמיתיות לפעולה צבאית ברפיח?

written by מאיר בן שבת | 22.03.2024

בצל המחלוקות המחריפות בין ישראל לארה"ב, ובהמשך לפגישות שקיים בקהיר עם שרי החוץ של מצרים, סעודיה, קטאר, ירדן והאמירויות, יגיע אנתוני בלינקן לביקור קצר בישראל. במקביל, יתקיימו בוושינגטון פגישות של השר רון דרמר וראש המל"ל צחי הנגבי עם עמיתיהם בבית הלבן, וכן של שר הביטחון יואב גלנט עם מקבילו לויד אוסטין.

האמריקנים יבקשו לדון בחלופות לפעולה צבאית ישראלית ברפיח. הם לא יחלקו על ההכרח לפרק את חטיבת רפיח של חמאס, על ארבעת גדודיה, כדי להכריע את ארגון הטרור. הם יתמכו גם בדרישה לשליטה אפקטיבית בגבול עם מצרים כדי למנוע הברחות נשק לרצועה, אך יטענו כי במאזן הכולל של רווח והפסד עדיף לפעול אחרת.

אפשר להעריך כי החלופה שהם יציגו לפעולה צבאית רחבה תהיה "חבילה" שתכלול כמה מרכיבים. הראשון: תמיכה אמריקנית בפעילות התקפית ישראלית מהאוויר ובפשיטות קרקעיות מוגבלות על יעדים בגזרת רפיח; השני – משאבים, התחייבויות ומנגנון לתיאום ישראלי־מצרי, בתמיכת ארה"ב ומדינות נוספות, למניעת הברחות ברצועת הגבול. כך לשיטתם ניתן יהיה לטפל ביכולות הצבאיות.

באשר למיטוט ממשל חמאס – יש להניח כי מבחינתם המענה לכך יינתן בהכנסת גורמי רש"פ לרצועה. לדידם, כאשר אלה ינהלו את העניינים האזרחיים, ממילא ממשל חמאס לא יתקיים.

אין בסיס לאופטימיות

לצורך קידום הצעה זו או דומות לה יוצעו כנראה תמורות נוספות שאינן קשורות דווקא לעזה, ומעל לכל תשוב ותרחף האופציה לכונן נורמליזציה עם סעודיה.

ניסיון העבר לא מספק בסיס לאופטימיות ביחס לסיכויי הצעה כזו: לא ניתן לשרש את חמאס ולפרק אותו מיכולותיו הצבאיות רק בפעילות מהאוויר או בפשיטות מוגבלות. בדפוסים אלה ניתן יהיה להשתמש כדי לשמר את מה שיושג בפעולה הקרקעית הרחבה, אך לא כדי להחליף אותה.

אשר למנגנונים בינלאומיים למניעת הברחות אמצעי לחימה – יוזמות כאלה נוסו לאורך שנים, מאז ימי "עופרת יצוקה". כבר ב־2009 חתמה ישראל על הסכם עם ארה"ב, בשיתוף נאט"ו, למניעת הברחות אמל"ח לרצועת עזה, תוך שיתוף פעולה אזורי, הכשרות ואמצעים לפיקוח, והגברת סנקציות על שלטון חמאס.

גם אז קיוו בוושינגטון שהסכמה כזו "תרגיע במידת מה את הלחץ בישראל להמשיך במבצע

הצבאי, ותשרה ביטחון לקראת חילופי הממשל בוושינגטון", כפי שכתבה אז טל שניידר ב־NRG, אך למרות הכוונות הטובות וההתחייבויות הרציניות שניתנו הניסיונות נחלו כישלון חרוץ. אין סיבה להניח שהתוצאות הפעם יהיו אחרות.

על הסיכויים הקלושים להחליף בדרך כזו את שלטון חמאס, ניתן ללמוד גם מסקר מכון שקאקי שפורסם השבוע: לפי ממצאיו, יותר ממחצית מתושבי הרצועה מעדיפים שחמאס יישאר בשלטון, ורוב מכריע עדיין תומך במתקפת 7.10.

אם זו תהיה ההצעה, כי אז על ישראל לדבוק בעמדתה להמשיך בלחימה עד השגת המטרות במלואן.

פרופיל "היום שאחרי"

בזמן שהמאבק המדיני להמשך המלחמה ולהכשרת הפעולה ברפיח עולה מדרגה, ממשיכה הפעילות הצבאית בשטח בתוך קווי המסגרת הנוכחית של הלחימה לספק הישגים. הגם שאינה מהווה תחליף למבצע ברפיח, היא מגבירה את הלחץ על האויב, מקשה עליו להתאושש ומעצבת את הפרופיל הביטחוני של "היום שאחרי".

מספרם הגדול של המחבלים שנעצרו או נפגעו בפשיטת צה"ל על שיפא בעזה, מלמד עד כמה הם הרגישו בטוחים לחזור ולהתמקם בין כתליו של בית החולים. הם כנראה הניחו שצה"ל, בפריסתו הנוכחית ברצועה, לא ישוב לפעול במקום הרגיש הזה, במיוחד כשהלחץ המדיני על ישראל גובר והולך.

הגעת כוחות צה"ל והשב"כ לביה"ח בעיתוי הנוכחי, במתכונת שונה מהפעם הקודמת ומבלי שקדמו לכך התרעות ממושכות, יצרה מבוכה. היא תגביר את אי־הוודאות בחמאס ובג'יהאד ותאלץ אותם לבחון מחדש את הנחותיהם, גם ביחס למקומות נוספים המשמשים להם מקלט.

מלבד הפגיעה המוחשית בסדר כוחות האויב וההשפעה המורלית על לוחמיו, תסייע פעולה זו גם באיסוף מודיעין עדכני לצורך מהלכים נוספים. מעל לכל יש בה כדי להעיד, ולא רק מול גורמי הטרור, על הנחישות הקיימת בישראל להמשיך את המשימה ברצועת עזה ללא פשרות.

לא על שיפא לבדה

ובעוד תשומת הלב ממוקדת בכך, פעלו צה"ל והשב"כ גם להכשלת מאמצים שחמאס נוקט לחידוש משילותו בשטח, על ידי גופים שהוא מפעיל כתחליף זמני למנגנוני הביטחון והאכיפה.

כך, דווח על חיסולם של בכירי "ועדות החירום" ברפיח ושל גורמים המשתייכים למשטרת חמאס באזורים שונים ברצועה. בין אם המוטיבציה לכך הייתה הרצון להציל מידי חמאס את הסיוע ההומניטרי ובין אם לאו, אלה הם צעדים חיוניים כדי להקריס את שליטתו. מופעי המשילות הרבים ברחבי הרצועה מלמדים כי חמאס חש בטוח למדי, ומחייבים להגביר את פעולות הסיכול

גם בתחום הזה.

התפרסם בישראל היום, בתאריך 22.3.2024.